

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot definitieve opheffing van de bescherming als monument en als cultuurhistorisch landschap van de Sint-Luciakapel en omgeving in Balen

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Balen, 1ste afdeling, sectie E

Objectnummer: 4.01/13003/108.1 en 4.03/13003/102.1 - Dossiernummer: 4.001/13003/103.1

Omschrijving:

Sint-Luciakapel en omgeving, Rosselaar zonder nummer

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 30/07/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2024-07-30 18:54:09 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE

1. Advies uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige opheffing

1.1. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 21 december 2023.

De VCOE bracht op 26 januari 2024 een ongunstig advies uit over de opheffing van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het opheffingsdossier.

Behandeling van het advies:

Het advies van de VCOE omvat twee delen: een advies over het project 'snelle screening' en een advies specifiek over de opheffing van de bescherming als monument en als cultuurhistorisch landschap van de Sint-Lucia kapel en omgeving in Balen.

I. Snelle screening

Binnen dit project werd beslist tot de opstart van maar liefst 126 procedures voor gedeeltelijke of gehele opheffing van bescherming. Daarbij worden volgende rechtsgronden gebruikt: Art. 6.2.1,1^o van het Onroerenderfgoeddecreet: *'De erfgoedwaarden van het beschermde goed zijn onherstelbaar aangetast of verloren gegaan'*. Art. 6.2.1,3^o van het Onroerenderfgoeddecreet: *'De gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing is vereist omwille van het algemeen belang'*. Het project vult dit 'algemeen belang' ruim in als de 'rechtszekerheid' of een 'wijzigende context' waarin de (resterende) erfgoedwaarden vandaag niet langer toereikend zouden zijn om de bescherming te verantwoorden.

Zoals gesteld vindt de commissie het een goede zaak dat werk wordt gemaakt van het evalueren en actualiseren van het beschermde bestand. Het verlies van erfgoedwaarden of het 'algemeen belang' kunnen echter niet zonder meer aangegrepen worden om beschermingen stop te zetten. De procedure vereist steeds een kritische afweging op basis van een eenduidig beoordelingskader, daarbij rekening houdend met de oorzaken van de problematische toestand van de bescherming. Zo benadrukt de parlementaire voorbereiding van het Onroerenderfgoeddecreet: *'In geen geval kan verwaarlozing of gebrek aan onderhoud door de (huidige of vorige) zakelijkrechthouder of beheerder aanleiding geven tot een wijziging of gehele of gedeeltelijke opheffing van de bescherming'*.

Bij inbreuken op het actief- en passiefbehoudsbeginsel kan een eventuele opheffing van bescherming dus enkel volgen als aangetoond is dat handhaving afgerond, uitgesloten of gehypothekeerd is. Wanneer handhaving in het verleden in gebreke bleef wordt de veroorzaker beloond voor wanbeheer.

Behandeling van het advies

In het inhoudelijk dossier bij het opheffingsbesluit wordt in de beheershistoriek steeds weergegeven of er sinds de bescherming een handhavingstraject gelopen werd op basis van het beheersarchief van het agentschap Onroerend Erfgoed en informatie van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving. In de archieven kan soms niet teruggevonden worden waarom men na een inbreuk of een misdrijf destijds niet is overgegaan tot handhaving. Bij de snelle screening werd steeds nagegaan of de opstart van een handhavingstraject nog opportuun is of niet. Indien een handhavingstraject nog lopende is of opgestart kan worden, wordt er geen procedure tot opheffing van de bescherming opgestart.

Indien nog erfgoedwaarden overblijven moet het eventuele opheffingsvoorstel gebaseerd zijn op grondig en consistent vergelijkend onderzoek, zodat de noodzaak tot opheffing en het belang van het betreffende erfgoedobject in het globale Vlaamse beschermingsbestand steeds goed kan worden ingeschat. Daarbij is belangrijk om niet enkel de erfgoedwaarden toegekend op moment van bescherming te (her)evalueren, maar ook mogelijk bijkomende erfgoedwaarden die vanuit het hedendaagse perspectief van toepassing zijn.

Behandeling van het advies

De snelle screening van het beschermde bestand had als doel die beschermingen te detecteren die vandaag overduidelijk niet meer aan de hedendaagse selectiecriteria voor bescherming op Vlaams niveau voldoen. Het onderzoek omvatte geen uitgebreide studie per thema of typologie. Waar er nog resterende erfgoedwaarden zijn, wordt door de evaluatie aan de hand van de criteria in het inhoudelijk dossier (3.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming) en in het ministerieel besluit steeds aangetoond dat de opheffing van de bescherming evident is en er door de opheffing geen hiaat in het beschermde bestand ontstaat. Aangezien het een actuele evaluatie op basis van de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarden is, hanteert het agentschap steeds de huidige selectiecriteria zoals omschreven in het Onroerenderfgoedbesluit en de huidige erfgoedwaarden zoals omschreven in het Onroerenderfgoeddecreet.

Zonder kritische en eenduidige afweging ontstaan volgens de commissie gevaarlijke precedentes die eigenaars of gebruikers aanmoedigen om beschermingsplichten niet na te leven. Het kan bovendien aanleiding geven tot het in vraag stellen van beschermingen die wel nog toereikend zijn, met de uitholling van het eerdere beschermingsbeleid en het beschermingsinstrument tot gevolg. Vooral de ruime invulling van de rechtsgrond 'algemeen belang' - nochtans voornamelijk bedoeld ter afweging van strijdige ruimtelijke belangen - is in dat verband zorgwekkend. De parlementaire voorbereiding verduidelijkt dat deze mogelijkheid in geen geval een vrijgeleide mag zijn om het belang van een bescherming te ondermijnen.

Behandeling van het advies

Elk voorstel tot opheffing van de bescherming binnen het project van de evaluatie van het beschermde bestand werd grondig onderzocht, afgewogen en geëvalueerd. De uitgewerkte inhoudelijke dossiers met een overzicht van de individuele en specifieke beschermings- en beheershistoriek zijn hiervan het resultaat.

Bij de opheffingen waar 'algemeen belang' als rechtsgrond voor de opheffing van de bescherming wordt gebruikt, wordt de opheffing bijkomend grondig gemotiveerd door het beschermde goed af te wegen aan de huidige selectiecriteria en erfgoedwaarden. Hierbij wordt aangetoond dat het beschermde goed in haar huidig voorkomen onvoldoende erfgoedwaarde heeft voor een bescherming op Vlaams niveau en de opheffing geen hiaat binnen het beschermde bestand veroorzaakt.

De commissie stelt verder vast dat in het betreffende project de rechtsgrond 'algemeen belang' ook wordt ingeroepen wanneer onoordeelkundige werken, al dan niet vergund, werden uitgevoerd, zelfs wanneer niet alle erfgoedwaarden verdwenen zijn, en dat er niet altijd een passend onderscheid wordt gemaakt tussen de evaluatie van een beschermd monument en van een beschermd stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap.

Behandeling van het advies

De rechtsgrond 'de erfgoedwaarden zijn onherstelbaar aangetast of verloren gegaan' (Art.6.2.1., 1°) veronderstelt een volledig en onherroepelijk verlies en wordt enkel gebruikt wanneer de erfgoedwaarden volledig verdwenen zijn. De rechtsgrond

'algemeen belang' (Art. 6.2.1. 3°) wordt gebruikt wanneer het onroerende goed nog erfgoedwaarden heeft, maar waarbij deze na toetsing aan de selectiecriteria onvoldoende blijken om een bescherming op Vlaams niveau te verantwoorden. Het klopt dus dat in sommige gevallen het onroerend goed nog erfgoedwaarden heeft, al dan niet na oordeelkundige (vergunde) werken. Door deze resterende erfgoedwaarden te erkennen en te omschrijven aan de hand van de selectiecriteria kunnen deze erfgoedwaarden nog gevrijwaard worden door bijvoorbeeld het onroerende goed vast te stellen in de inventaris.

Bij de evaluatie van het beschermde bestand vertrok het agentschap Onroerend Erfgoed vanuit het beschermingsstatuut waarin het goed beschermd werd en de afbakening. Bij een onroerend goed beschermd als stads- of dorpsgezicht werd bijvoorbeeld niet gekeken naar het interieur, maar naar de verschillende beschermde onderdelen van de site en hun relatie tot elkaar. Bij een beschermd cultuurhistorisch landschap werden de landschappelijke erfgoedkenmerken en -elementen afgewogen enz. In sommige gevallen werd vastgesteld dat het goed beter beschermd wordt onder een ander statuut of met een andere afbakening waardoor de erfgoedwaarden beter gevrijwaard kunnen worden. In die gevallen gaat de opheffing van de bescherming gepaard met een nieuwe bescherming.

De commissie uit bijgevolg haar bezorgdheid over de uitvoering van een 'snelle screening'. De nadruk ligt hier op het afsluiten van dossiers die in het verleden misliepen, zonder dat er een expliciet afwegingskader of breder (beleids)kader is voor de actualisering van beschermingen. De vrees bestaat dat – los van de al dan niet terecht opheffingen – dit een verkeerd signaal geeft naar eigenaars en gebruikers van beschermd erfgoed, te meer gezien thematisch-typologische evaluaties en aanvullende beschermingen uitblijven. De commissie dringt aan in communicatie omtrent opheffingen steeds duidelijk te maken dat verwaarlozing of wederrechtelijke ingrepen hiertoe geen aanleiding kunnen geven.

Behandeling van het advies

De Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele, bevoegd voor onroerend erfgoed, kondigde aan dat we het huidige beschermde bestand zullen evalueren op basis van de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarden. Om te voldoen aan de maatschappelijke vraag om op korte termijn door het volledige pakket beschermd erfgoed te gaan, werkte het agentschap vanaf juli 2021 tot december 2022 aan de 'snelle screening' van het beschermde bestand. Deze snelle screening had als doel om op een termijn van anderhalf jaar die beschermingen te detecteren die vandaag overduidelijk niet meer aan de hedendaagse selectiecriteria voor bescherming voldoen. Een doorgedreven thematisch of typologische afweging was in dit tijdsbestek niet mogelijk. Door de typologische opdeling van het te onderzoeken pakket, werd het wel mogelijk enige vergelijking door te voeren. In dit opzicht werd bij elk voorstel voor opheffing ook nagegaan of de opheffing geen hiaat in het beschermde bestand veroorzaakte. Tijdens de evaluatie werd steeds bekeken of er nog een lopend handhavingstraject was en of in een bepaald dossier nog handhaving mogelijk was. Voor deze dossiers wordt dan ook geen opheffingsprocedure opgestart. Dit staat ook opgenomen in het eindrapport van de snelle screening

<https://oar.onroenderfgoed.be/publicaties/OAOE/267/OAOE267-001.pdf>

Bovendien is in alle communicatie over dit project opgenomen dat wanneer er sprake is van verwaarlozing, het agentschap in eerste instantie inzet en aanstuurt op een handhavingstraject. Op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed wordt duidelijk gecommuniceerd: "*Wanneer er sprake is van verwaarlozing, dan zullen we eerder aansturen op herstel of een schadevergoeding.*" (<https://www.onroenderfgoed.be/procedure-tot-opheffing>). Op het titelblad van het aanvraagformulier tot opheffing van een bescherming staat

"Opgelet! In geen geval kan verwaarlozing of gebrek aan onderhoud aanleiding geven tot een opheffing van de bescherming."

Bijkomend verwijst de commissie naar haar vorige adviezen voor wat betreft de lessen die te trekken zijn uit opheffingsdossiers. De lopende evaluatie van het beschermd bestand zou ook aangegrepen moeten worden om beschermingen die bedreigd zijn prioritair te vrijwaren, en hierover publiek te communiceren.

Behandeling van het advies

De evaluatie van het beschermd bestand heeft er ook voor gezorgd dat bepaalde sites opgemerkt werden waar recent werken werden uitgevoerd zonder toelating of vergunning of waar er sprak is van verwaarlozing van het beschermd goed. Deze dossiers worden vandaag opgevolgd. Het publiek communiceren van deze trajecten wordt echter niet beschouwd als een goed uitgangspunt voor een constructieve dialoog met de zakelijkrechthouders.

Daarnaast voerde het agentschap een analyse uit op onze databanken om na te gaan voor welke beschermd monumenten gedurende de afgelopen tien jaar geen toelatings- of premies werden aangevraagd. Dat kan immers een signaal zijn dat er mogelijk een verwaarlozingsproblematiek speelt. Dit kadert in het streven naar een proactieve handhaving. Voor ongeveer 2.000 beschermd monumenten bleek geen toelatings- of premie-aanvraag beschikbaar. Deze lijst is de vertrekbasis om te bepalen voor welke monumenten verdere actie aangewezen is. Niet in alle gevallen zal er immers effectief een probleem zijn. Bovendien neemt het agentschap een studie proactieve handhaving op.

II. Opheffing van de bescherming als monument en als cultuurhistorisch landschap van de Sint-Luciakapel en omgeving in Balen

De commissie betreurt dat dit dossier onderworpen werd aan een 'snelle' screening, en geen deel uitmaakt van een doorgedreven thematisch-typologische evaluatie. Voor het bestaande beschermd en geïnventariseerde bestand aan kapellen in Vlaanderen is reeds thematisch onderzoek voorhanden en werden in het verleden specifieke criteria geformuleerd inzake selectie en afweging van de erfgoedwaarden. Daarnaast lopen er concrete initiatieven voor de herwaardering van dit klein en kwetsbaar erfgoed, zoals een recent project van PARCUM met doel het draagvlak hiervoor te versterken. Het gaat dus om een erfgoedtype dat zich bij uitstek leent tot vergelijkend onderzoek. Dergelijke herevaluatie zou niet alleen toelaten om kapellen op basis van erfgoedwaarden aan elkaar af te wegen, maar ook knelpunten en prioriteiten te identificeren inzake optimaal behoud en beheer.

Behandeling van het advies

Zoals wordt geduïd in deel 1 van de behandeling van dit VCOE-advies omvat het onderzoek voor deze en andere opheffingen geen uitgebreide studie per thema of per typologie. Wat kapellen betreft heeft het agentschap Onroerend Erfgoed momenteel alleen een interne criterianota voor betreedbare kapellen¹. De website van het recente project van PARCUM over kapellen in Vlaanderen (<https://kapelletjes.be>) is een inventaris van kapellen zonder waarderend kader voor hun erfgoedevaluatie. Deze inventaris is dus geen efficiënt middel voor de evaluatie van de erfgoedwaarde van de Sint-Luciakapel in Balen.

Het evaluerend gedeelte van het inhoudelijk dossier bij het voorstel tot opheffing bevat een vergelijkend kader van beschermd kapellen uit dezelfde periode en met een

¹ LENAERTS T. 2016: *Criterianota betreedbare kapellen*, intern werkdocument Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel.

gelijkaardige architectuur en omvang als de Sint-Luciakapel. Dit vergelijkend kader bevat ook kapellen in de Noorderkempen, in de dichte omgeving van Balen. Dit vergelijkend kader laat een adequate evaluatie van de erfgoedwaarde en bijgevolg de beschermingen als monument en als cultuurhistorisch landschap van de Sint-Luciakapel en omgeving toe.

Het opheffingsdossier is volgens de commissie onvolledig op vlak van waardebeoordeling. Allereerst moet vastgesteld worden dat de kapel beschermd werd in ruïneuze toestand. Inmiddels zijn deze restanten geconsolideerd en lijkt ook het cultuurhistorisch landschap opgewaardeerd te zijn. Dit betekent dus dat de erfgoedwaarden niet onherroepelijk zijn aangetast ten opzichte van het moment van bescherming.

Het opheffingsdossier legt nu enkel nadruk op bewaringstoestand en bouwfysisch voorkomen, op basis waarvan de kapel als niet zeldzaam wordt beschouwd. Het is evenwel onduidelijk hoe de kapelruïne zich verhoudt tot vergelijkbare beschermingen in het licht van andere decretale erfgoedwaarden, zoals o.m. de historische, volkskundige en ruimtelijk-structurende waarde. Als laatste restant van de vroegere dries van Rosselaar aan de splitsing van de straat bezit, de kapel en zijn directe omgeving ook nog steeds een beeld- en contextwaarde. Tot slot zou verder onderzoek moeten uitwijzen of er al dan niet nog restanten zijn van de oorspronkelijke kapelhofbeplanting.

Om deze redenen is de commissie van mening dat het opheffingsvoorstel voorbarig is. De noodzaak ervan is vooralsnog niet aangetoond.

Behandeling van het advies

De materiële toestand van de kapel is sinds de bescherming inderdaad niet significant gewijzigd. Het evaluerend gedeelte van het inhoudelijk dossier bij het voorstel tot opheffing toont echter aan dat de erfgoedwaarde vandaag onvoldoende is om voor de geconsolideerde resten van de kapel nog een bescherming als monument te motiveren. Uit het inhoudelijk dossier, de documentatiebijlage en de fotoregistratie bij het opheffingsbesluit blijkt dat de beeld- en contextwaarde van het cultuurhistorisch landschap is aangetast sinds de bescherming. Het beheerarchief toont aan dat de heraanleg van de kapelomgeving in 1994 in een volledig nieuwe invulling van de open ruimte bij de kapel voorzag. Er zijn geen aanwijzingen dat elementen van de oorspronkelijke beplanting bij de kapel werden geïntegreerd in dit nieuwe ontwerp. De inrichting en verdere verharding van het aangrenzend tuinperceel zorgde voor een vervaging van de kapelomgeving en de ruimere historische context.

In de evaluatie van het criterium 'zeldzaamheid' wordt uitdrukkelijk verwezen naar kapellen met dezelfde bouwvorm, dit is een gelijkaardige architectuur. De in voetnoot opgenomen verwijzingen naar de inventaris van het bouwkundig erfgoed laten visuele vergelijking toe van deze kapellen met de Sint-Luciakapel. Door hun complete bewaring bezitten deze kapellen een grotere historische waarde dan de Sint-Luciakapel, waar het verlies aan materialiteit de historische waarde minder tastbaar maakt. Door hun complete bewaring bezitten deze kapellen ook een sterkere ruimtelijke aanwezigheid. De culturele, voorheen volkskundige waarde van de Sint-Luciakapel is beperkt, gezien het ontbreken van een actuele devotie, mede door de weliswaar geconsolideerde ruïneuze toestand.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige opheffing

Het uitgebrachte advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier noch het ministerieel besluit werden aangepast.

2. Opmerkingen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige opheffing en voorafgaand aan de definitieve opheffing

2.1. Opmerkingen en adviezen

2.1.1. Advies van IOED Stuifzand aan gemeente Balen:

De redenen achter de beslissing tot het opheffen van de bescherming kunnen we als IOED gedeeltelijk volgen: In de gemeente zijn nog twee andere, intact bewaarde, kapellen van dezelfde typologie, omvang en periode beschermd en bovendien beter bewaard. Toch is de deze kapel, voor zover wij kunnen inschatten, de enige als monument beschermde ruïne in de Stuifzandregio (Balen, Dessel, Geel, Meerhout, Mol en Retie) waardoor ze minstens op dit schaalniveau zeldzaam is.

Bovendien stellen we ons belangrijke vragen bij wat de volgende stappen zijn die de gemeente wenst te ondernemen. De kapel werd in ruïneuze toestand beschermd en aan die toestand is sindsdien weinig veranderd. De historische waarde en ensemblewaarde met de overige twee kapellen in Balen blijft nog bewaard. Het opheffen van een bescherming is bovendien geen vrijgeleide naar het slopen van het gebouw. De kapel is immers nog steeds opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Een eventuele sloop van het gebouw, na de definitieve opheffing van de bescherming blijft vergunningsplichtig conform het Vrijstellingenbesluit. Een dergelijke sloop zou als ongunstig worden beoordeeld door onze IOED, omwille van de hierboven vermelde redenen. Bovendien met de gemeente bij het vergunnen van een eventuele sloop blijven voldoen aan de zorg- en motiveringsplicht voor administratieve overheden. Daarnaast is het hoogst onduidelijk wat er met de vrijgekomen gronden zal gebeuren na de sloop. De gemeente verliest haar recht op erfgoedpremies indien het de kapel wil blijven onderhouden.

We adviseren dit dossier als ongunstig. Het is bijzonder onduidelijk wat de meerwaarde van het opheffen van de bescherming is voor de gemeente.

Antwoord:

Voor de evaluatie van de erfgoedwaarde werd de Sint-Luciakapel typologisch getoetst aan 'betreedbare kapellen' en landelijke 'kapellen (gebouwen en structuren)' van hetzelfde vormelijke type als de Sint-Luciakapel. Er werd geen typologische vergelijking gemaakt met ruïnes of kapellen in ruïneuze toestand.

Waar in het advies vragen gesteld worden naar wat het gemeentelijk beleid zal zijn met betrekking tot deze kapel, is het agentschap Onroerend Erfgoed niet bevoegd om hierop te antwoorden.

2.1.2. Advies van Erfgoed Balen vzw aan gemeente Balen:

Na consultatie van onze IOED-man Martijn Wilms hebben wij als Erfgoed Balen beslist om zijn advies met betrekking tot de restanten (Ruïne) van de kapel te Rosselaar volledig te volgen. Gelieve dat als zodanig te noteren. Graag hadden we als Erfgoed Balen toch nog even de info wat de kost is voor het onderhoud van de reststanden van de Kapel van Rosselaar? Zijn er eventueel plannen voor de 'site' voor na de de-klassering?

Antwoord:

Waar in het advies vragen gesteld worden naar wat het gemeentelijk beleid zal zijn met betrekking tot deze kapel, is het agentschap Onroerend Erfgoed niet bevoegd om hierop te antwoorden.

2.2. Openbaar onderzoek en hoorrecht

2.2.1. Gemeente Balen

Gemeente Balen organiseerde het openbaar onderzoek van 16 mei 2024 tot en met 15 juni 2024.

Het proces-verbaal en de bezwaren maken integraal deel uit van het opheffingsdossier.

Tijdens het openbaar onderzoek werden negentien bezwaren ingediend. Deze worden achtereenvolgens behandeld.

Tijdens het openbaar onderzoek organiseerde de gemeente Balen geen hoorzitting. Geen zakelijkrechthouders beriepen zich op het hoorrecht en vroegen gehoord te worden door het agentschap.

Omwille van privacy-redenen zijn de bezwaren anoniem opgenomen in dit document. Het opheffingsdossier bevat een overzicht van alle bezwaren en de gegevens van de bezwaarindieners.

2.2.2. Bezwaar 1 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we deze nog met de school kunnen bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.3. Bezwaar 2 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het echt super erg vinden als de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is, want de Sint-Luciakapel staat in mijn straat en ik ga er super vaak heen. Dus wilt u de Sint-Luciakapel terug een beschermd monument maken a.u.b. zodat we deze nog met de school kunnen bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.4. Bezwaar 3 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het jammer vinden als de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is. Want ik vind zo van die beschermde monumenten speciaal. Ik leer vaak op school over de monumenten in Balen. De Sint-Luciakapel vind ik ook wel de allerleukste en interessantste. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we deze nog met de school kunnen bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.5. Bezwaar 4 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het echt super jammer vinden als de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is, want ik vind hem super leerzaam, mooi en belangrijk want op school leren we er over. Dat vind ik heel belangrijk want dan weet ik wat er vroeger gebeurd is. Dus wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel later staan zodat onze school hem nog kan blijven bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.6. Bezwaar 5 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het jammer vinden dat de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we heel veel kunnen leren hierover.

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.7. Bezwaar 6 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we deze nog met de school kunnen blijven bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.8. Bezwaar 7 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we deze nog met de school kunnen blijven bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de

vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.9. Bezwaar 8 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het super jammer vinden als de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is, want ik vind het heel mooi en ik wil er met de school over leren. Dus wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.10. Bezwaar 9 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel geen beschermd monument meer is want het is erg fijn om met mijn klas er over te leren. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we deze nog met de school kunnen blijven bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.11. Bezwaar 10 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel afgebroken wordt, want het is een mooie kapel en in de school kunnen we er veel over leren. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we deze nog met de school kunnen blijven bezoeken.

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.12. Bezwaar 11 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel afgebroken wordt, want het is een deel van de geschiedenis van Balen. En heel interessant om te leren. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we deze nog met de school kunnen blijven bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.13. Bezwaar 12 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg vinden als de Sint -Luciakapel afgebroken wordt, want de Sint-Luciakapel is mooi. Wilt u alstublieft de Sint- luciakapel laten staan, zodat we deze nog met de school kunnen blijven bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.14. Bezwaar 13 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het heel spijtig vinden als de Sint-Luciakapel wordt afgebroken want dan kunnen kinderen er niet meer over leren. Alstublieft doe het niet.

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.15. Bezwaar 14 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel afgebroken wordt, want ik wil er nog veel over leren op school en nog veel komen bezoeken. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan, zodat we deze met de school kunnen blijven bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.16. Bezwaar 15 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel afgebroken wordt, want wij leren veel over de Sint-Luciakapel dus ik zou het erg jammer vinden als het geen beschermd monument meer is. Wilt u alstublieft de Sint-Luciakapel laten staan zodat we deze nog met de school kunnen blijven bezoeken?

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.17. Bezwaar 16 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

De Sint-Luciakapel is een beschermd monument. Wij willen dit graag zo houden zodat dit niet afgebroken wordt. Zo mooie dingen kan je niet achterlaten.

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.18. Bezwaar 17 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

ik zou het erg jammer vinden als de Sint-Luciakapel zou afgebroken worden want het heeft een bliksemschicht overleefd. Alstublieft, kan u het heel houden? Er zijn veel mensen die hetzelfde denken dus ik vraag het nog een keer hou het alsjeblieft heel.

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.19. Bezwaar 18 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Klas 4A van GBS De Bijenkorf vond het jammer te vernemen dat de Sint-Luciakapel binnenkort misschien geen beschermd monument meer is. De kinderen van de klas, maar ook wij als leerkrachten zouden het jammer vinden als dit stukje van de plaatselijke geschiedenis zou verdwijnen. Elk jaar vertellen wij tijdens onze wandeling door Rosselaar een stukje geschiedenis aan de overblijfselen van deze kapel. Voor de kinderen is het in werkelijkheid zien van een stukje geschiedenis sowieso een meerwaarde.

Wij willen dus via deze weg bezwaar aantekenen tegen de opheffing als beschermd monument en hopen dat de overblijfselen van de kapel nog vele jaren in het landschap van Rosselaar aanwezig mogen blijven.

Antwoord:

De opheffing van de twee beschermingen hoeft niet te leiden tot de verdwijning van de geconsolideerde ruïne van de Sint-Luciakapel. Die blijft immers opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.2.20. Bezwaar 19 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Als burens van de kapel Rosselaar hebben we bezwaar tegen de mogelijke afschaffing van de huidige bescherming als onroerend erfgoed (KB 15 oktober 1976) De aangegeven redenen om deze huidige bescherming te niet te doen is naar onze mening onvoldoende gemotiveerd, duidelijk met een besparing in het achterhoofd.

De St. Lucia kapel in Rosselaar (sinds 1663) is het laatste restant (na de brand van geklasseerde hoeve Peeters) van het oorspronkelijke gehucht Rosselaar. Ook de omgeving, met de voor die tijd typische driehoeksvorm van een plaats aan een kapel of kerk, is momenteel een oase van rust voor de vele bezoekers die hier even rust vinden tijdens een wandeling of fietstocht die langs deze kapel ruïnes met erkende wandelpaden of fietsroutes zijn aangeduid.

Ook de vele romantische foto's die tijdens diverse fotoreportages voor communicanten of trouw hier zijn geschoten zijn hiervan getuige.

Wat betreft de zeldzaamheid: in het dossier word er verwezen naar het gebrek hieraan, terwijl volgens onze mening een gebouw van enkel eeuwen oud sowieso als zeldzaam kan worden gecatalogeerd, zeker in een landelijke omgeving als Balen en bij uitbreiding de Kempen.

Ook wat betreft de herkenbaarheid en de representativiteit (er wordt in het dossier enkel naar twee andere kapellen verwezen met een grotere herkenbaarheid en representativiteit zoals de kapel van Schoor en in Laakdal) hebben we vragen over de snelle conclusie in het schrijven van het oordeel.

Ensemble: momenteel onherkenbaar door verwaarlozing... De kapel wordt momenteel door de instandhoudingswerken aan de resterende muren en de aanleg en onderhoud van het bijhorende parkje verzekerd van een blijvend historisch gebouw. Enkel door verwaarlozing in het jonge verleden (jaren 1960-70) is deze kapel in de huidige toestand verzeild geraakt, dit willen we in de toekomst vermijden, vandaar de nodige verdere bescherming hiervan.

Context: De open ruimte in de omgeving van de kapel wordt nu veelvuldig gebruikt als groen rustpunt door wandelaars en fietsers die de langs liggende wandel- en fietsroutes gebruiken. De motivering om de huidige bescherming te handhaven is er nog steeds door de nog aanwezige erfgoedkenmerken en -elementen en een verdere bescherming is nodig om deze kenmerken en elementen van deze laatste getuige van de oorsprong van het gehucht Rosselaar te kunnen behouden in de toekomst.

Antwoord:

De inplanting van de kapel op een driehoekige dries is gevat in de bescherming als cultuurhistorisch landschap. Deze bescherming wordt opgeheven samen met de bescherming van de kapel als monument. In het opheffingsdossier wordt toegelicht hoe de erfgoedwaarde van het cultuurhistorisch landschap is aangetast sinds de bescherming. Dit wordt geduid in de evaluatie van het selectie criterium 'context': "[...] *het aangrenzend tuinperceel van de woning aan de Olmensebaan (deel van de landschapsbescherming) werd geleidelijk aan meer verhard en ingericht zodat het groene karakter van de kapelomgeving afnam en de ruimere historische context van de dries vervaagde*".

De erfgoedwaarde van de beschermde kapel en haar omgeving wordt getoetst aan een vergelijking op Vlaams niveau. In het evaluerend gedeelte van het opheffingsdossier wordt toegelicht dat er in Vlaanderen nog andere gelijkaardige kapellen uit dezelfde periode bewaard zijn. Zij bezitten door hun intacte bewaring ook een grotere herkenbaarheid en representativiteit. De opheffing van de bescherming van de Sint-Lucia kapel en haar omgeving creëert bijgevolg geen hiaat in het beschermd bestand van dit type kapel in Vlaanderen. In de bespreking van het criterium 'zeldzaamheid' wordt in voetnoot verwezen naar de inventarisfiches van vergelijkbare beschermde kapellen in Vlaanderen. Zo kan in tekst en beeld kennis worden genomen van gelijkaardige beschermde kapellen.

De erfgoedwaarde van de Sint-Lucia kapel is niet volledig verdwenen. Zij blijft daarom opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Voor gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris geldt de zorg- en motiveringsplicht voor beslissingen over eigen werken of activiteiten van een administratieve overheid.

2.3. Conclusie

De adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige opheffing en voorafgaand aan de definitieve opheffing hebben geen invloed op het inhoudelijk dossier of het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier noch het ministerieel besluit werden aangepast na de voorlopige opheffing.